

Adicə təbəssümü ilə İsveçrədə gördüyüm işlər barədə hesabat yazmağı tələb edəcək, xüsusilə də general Volfun maşında yanması barədə. Sonra pastorla keçirdiyim görüşün ünvanını, habelə zəng etdiyim telefon nömrələrini bilmək istəyəcək. Yəqin orada məni izləyənlər də olub. Axı, mən vətənə qayıtmağa razılıq alacağıma əmin idim. Ona görə də, yoxlamadan pis çıxdım. Səni çox pis yoxlayıblar, İsayev, harada iz qoyduğunu yadına sal.

Əvvəla, professor Pleyşnerin qaldığı “Virdjiniya” pansionatında. Bilavasitə sübut - Müllərin idarəsindən gələn xəbər idi. “Blyumenştrasse” küçəsində gestaponun tutduğu mənzilə düşünmədən daxil olan və mənim gizli şifrəmi onlara verən ağılı çaşmış Pleyşner oldu. Lakin qoca professor səhvini başa düşəndən sonra intihar etdi. Bununla da o, Müllərin kabinetində bizi qarşı-qarşıya durmaqla gestapo şefini sevindirə bilmədi. Belə olan halda məni günahlandırmaq üçün sübut yoxdur.

Başqa nə ola bilər? Sadəcə, Şellenberq pastoru çağırmağı tələb edə bilər: “Mən onu burada, kamerada görmək istərdim, orada, azadlıqda yox”. Mənim cavabım isə belə olacaqdı: “Bu, məqsədəuyğun deyil, biz Şlaqın köməyi ilə İsveçrədə gedən məxfi danışıqlarla kontakt bağlamalıyıq. Onunla əlaqəni kəsmək işin xeyrinə olmaz”.

Qara pişiyin yolu keçməsinin səbəbi bu qədər vaxtı yolda dayanmağım üçün də faydalı oldu. Yalnız günah sahibi olmayan adam belə edə bilər.

Berlinə çatan kimi ilk görüşəcəyim adam Borman olmalıdır. Pastor Şlaqın əldə etdiyi pilyonkanı və Dalles ilə aparılan danışıqlar haqqında məlumatı da ona verməliyəm. Niyə də yox? Britaniyalılar demişkən “parçala və hökm sür”... Ancaq Borman evdən zəng vurmaq olmaz. Kim bilir, bəlkə Müller öz adamlarına orada oturmağa əmr verib?

O, mühərriki işə saldı, mexaniki olaraq güzgüyə baxdı və gördü ki, balaca bir oğlan itlə bərabər səkinin üstü ilə qaçır. O, qorxudan başını çiyinlərinə sıxaraq qaçdı, deyəsən, hava həyəcanı gözlənilirdi. Oğlanın sifəti qırıqmış perqamentə bənzəyirdi. Belə vəziyyət ölümqabağı, qocalarda olur. Ştirlis sürət rıçağını “birinciyə” keçirdi, “pişiyin qara xəttini” yavaş-yavaş keçərək bir anlığa əyləci basdı, ardınca həmin xətti keçən oğlana gülümsəyərək əl elədi. Bundan sonra maşını arxaya verib, səmtini dəyişdi və mərkəzə tərəf getdi.

Orada, metronun yaxınlığında, bir neçə yerdə telefon-avtomatlar işləyirdi. Fişermarkteyə məxsus olan kafələrin birindən zəng vurmaq olardı. Lakin oradan bütün danışıqlar rayon gestaposu tərəfindən yazılırdı. 1934-cü il iyun ayının 7-dən etibarən bütün restoran, mehmanxana, bar və kafələrin sahibləri hakimiyyət orqanları ilə əməkdaşlıq etməli və şübhəli qonaqlar haqqında məlumat verməyə borclu idilər. Əgər pivə içməyə gələn üzü tükü adam səliqəsiz və yaxud əksinə, həddən artıq gözəl geyinibsə, əgər qonaq ağlayır və ya ucadan gülsə, bir sözlə, kütlədən xeyli fərqlənirsə, o zaman onun barəsində dərhal gestapo şöbəsinə məlumat bildirməli idilər.

Ştirlis maşını “Adolf Hitler Plats” metro stansiyasının yaxınlığında saxladı. Diqqətlə nəzərdən keçirdikdən sonra maşının çirkli olduğunu görüb, onu təcili yumaq qərarına gəldi. Əks halda, polislər onun xidməti maşınının nömrəsini dərhal zəncirvari rabitə ilə bir-birinə ötürəcəklər. Çünki hər gün vəzifəli nasistin səfərləri barədə məlumat yoxlanılır və onların qeyri-standart hesab edilən marşrutları gestapoya çatdırılırdı.

Ştirlis ilk telefon zəngini Bormanla etməkdən vaz keçdi. O fikirləşdi ki, belə etmiş olsa, Mülləri qəzəbləndirə bilər. Vaxtilə aralarında olmuş dialoqu o, bir daha xatırladı: “Gördünüz, Ştirlis, necə asanlıqla - on dəqiqəyə sizi aldım!”

Mən indi onun köməkçisi Şoltsa zəng vurub deməliyəm ki, qayıtmağımı rəisinə çatdırsın və fəvqəladə vacib informasiyanı ona vermək üçün vaxt təyin etsin... Ondan sonra mən Bormanla zəng vuracağam. Əhsən, Ştirlis, sən vaxtında çox vacib düzəliş etdin. Deyirlər, toplananların yerini dəyişməklə cəm dəyişmir. Ancaq həmişə belə olmur. Məni indi bir məsələ daha çox narahat edir. Cavan oğlanın, barda oturduğum gün mənə qayıtmaq barədə verdiyi əmri başımdan çıxara bilmirəm. Əmr yox, əlbəttə, aydın məsələdir, bu, xahiş idi. Mən bu sualı özümə verməkdən qorxuram: “Niyə mən qayıtmalıyam?” Yəqin İsveçrədə olduğum vaxt bizim qəzetlərdən oxuduqlarımı mən, sadəcə, dərk edə bilmədim. Necə ola bilər ki, doğma evdə olanlar hansı hadisələrin baş verəcəyini, burada oturduğum yerdə, məndən yaxşı bilirlər? Bəlkə - bu, həqiqətən belədir. Elə ona görə də mən qayıdıram...”

Hekayəni qısa ixtisarla

tərcümə etdi:

Həsən Tağıyev